

Na prvem terenu 9-VII-2020 smo videli 10 vrst, od tega je *Cordulegaster* sp. ostal nedoločen, saj je letel na preveliki razdalji. Najverjetneje smo ga opazili ob preletu z bližnjega potoka. Ob drugi priliki 14-VIII-2020 smo prav tako opazili 10 vrst in jih tokrat tudi vse določili. Skupaj smo v obeh terenskih dnevih zaznali 14 taksonov (TABELA 1). Opazili smo tudi nekaj levov in enega določili za blede devo *Aeshna mixta*, nekaj jih je pripadalo velikemu spremljevalcu *Anax imperator*, ostali pa neznanim devam, saj jih nismo dosegli. Pozorni smo bili predvsem na leve iz družine Aeshnidae.

TABELA 1. Seznam 14 taksonov kačjih pastirjev, zabeleženih 9-VII in 14-VIII-2020 na rastišču vodne škarjice pri Vrbju.

<i>Calopteryx splendens</i>	<i>Aeshna cyanea</i>
<i>Calopteryx virgo</i>	<i>Aeshna isoceles</i>
<i>Platycnemis pennipes</i>	<i>Anax imperator</i>
<i>Coenagrion puella</i>	<i>Libellula depressa</i>
<i>Ischnura elegans</i>	<i>Orthetrum cancellatum</i>
<i>Cordulegaster</i> sp.	<i>Sympetrum sanguineum</i>
<i>Aeshna mixta</i>	<i>Sympetrum striolatum</i>

Čisto za konec terena smo v daljnogled ujeli »devo«, ki je ostala nedoločena. Za trenutek je bilo videti zeleno oprsje in moder zadek precej velikega predstavnika družine dev. Žal ne moremo reči kateri vrsti je pripadala, saj je vidno polje v daljnogledu prehitro preletela, kasneje pa je nismo več ugledali. Vseeno nam je dogodek vzbudil zanimanje. Rastišče vodne škarjice ob Savinji pri Vrbju bomo zagotovo spremljali tudi naslednje leto.

(N. ERBIDA)

NOVA OPAZOVANJA KOŠČIČNEGA ŠKRATCA *COENAGRION ORNATUM* IN ČRNEGA PLOŠČCA *LIBELLULA FULVA* IZ SAVINJSKE DOLINE

Koščični škratec *Coenagrion ornatum* je bil prvič zabeležen v zahodnem delu Spodnje Savinjske doline v letu 2019, o čemer sem poročal v prejšnji številki *Erjavecije* (BEDJANIČ, 2019). Tokrat dodajam še nekaj svežih opazovanj iz te regije iz leta 2020 – ponovno s potoka Lagvaj pri Braslovčah ter z dveh potokov jugovzhodno od Polzele ter jugozahodno od Nazarij.

Kot povzema BEDJANIČ (2019) je koščični škratec pretežno nižinska vrsta, največ najdb pri nas je na Ljubljanskem barju ter v Vipavski in Mirnski dolini,

sledijo Goričko in vzhodni del Prekmurja (ŠALAMUN & GOVEDIČ, 2019; ŠALAMUN, 2019; VINKO, 2016; BAHOR, 2017; ŠALAMUN in sod., 2018). Vrsta je v Sloveniji ogrožena in zavarovana ter uvrščena na Prilogo II *Direktive o habitatih*.

SLIKA 1. Parček koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (Braslovče, potok Lagvaj, 9-VI-2019; Foto: M. Bedjanič).

Dne 3-V-2020 sem se v družbi sina Bineta ob lepem sončnem vremenu odpravil do bližnjega potoka Lagvaj, približno kilometer severno od Braslovč in 400 m jugovzhodno od zaselka Zgornje Gorče (GK 503345, 127954; alt. 303 m). Tukaj sem v preteklem letu 1-VI, 4-VI in 9-VI-2019 opazoval močno populacijo koščičnega škratca (BEDJANIČ, 2019; SLIKA 1).

SLIKI 2 in 3. Sveže preobražena samica in ličinka koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (potok Lagvaj pri Braslovčah, 3-V-2020; Foto: M. Bedjanič).

Tudi tokratni zgodnji pomladni obisk naju z Binetom ni razočaral. »Oborožena« z vodno mrežo sva zabeležila nekaj ličink modrega bleščavca *Calopteryx virgo* in malega modrača *Orthetrum coerulescens*, razveselila pa sva se tudi dveh sveže preobraženih samcev, treh sveže preobraženih samic ter osem ličink koščičnega škratca (SLIKE 2-4). K potoku Legvaj sem se v vremensko zelo nestabilnem začetku poletja z nekaj močnimi neurji, sicer tokrat ob lepem in sončnem vremenu, odpravil še 4-VII-2020, vendar koščičnega škratca nisem več našel (SLIKA 5). Ob številnih samcih in samicah modrega bleščavca in sinjega presličarja *Platycnemis pennipes*, sem popisal še 2 ♂ malega modrača in 1 ♀ pasastega bleščavca *Calopteryx splendens*.

V želji po potrditvi domneve, da je koščični škratec zelo verjetno prisoten še kje v Spodnji Savinjski dolini, sem se sredi junija najprej odpravil v okolico Polzele in obiskal nekaj potokov na ravnici ob Ložnici, v smeri proti avtocesti oz. Šempetru v Savinjski dolini. V kmetijski krajini na tem območju jih je večina uravnanih v melioracijske jarke, v katerih pa koščični škratec ponekod očitno najde ustrezne življenjske pogoje.

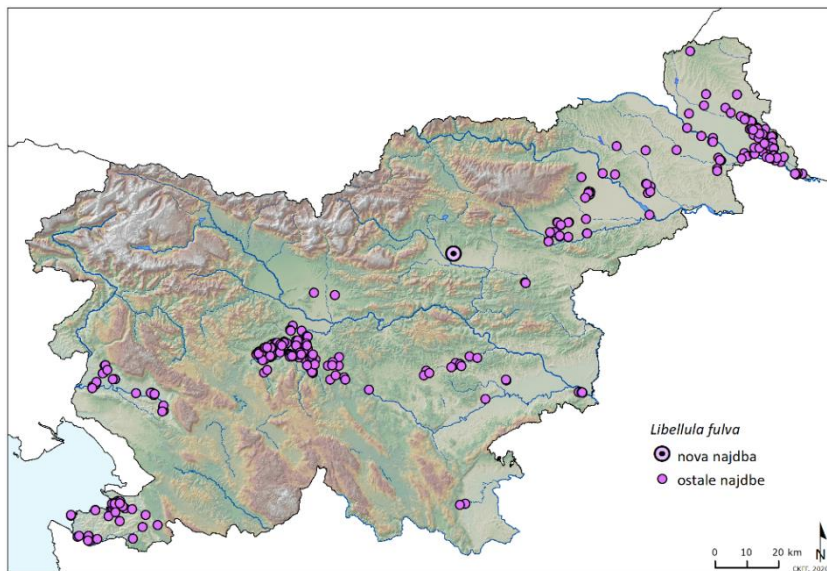

SLIKI 4 in 5. Pogled na življenjsko okolje koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* v potoku Lagvaj pri Braslovčah (levo: 3-V-2020, desno: 3-VII-2020; Foto: M. Bedjanič).

Na eni izmed obiskanih lokalitet jugovzhodno od Polzele, na reguliranem pritoku Ložnice 1,13 km JVV od vasi Zgornje Grušovlje (GK 509838, 125295; alt. 273 m; SLIKA 8) sem tako 13-VI-2020 zgodaj popoldan med 13.30 in 13.50 zabeležil 1 ♂ in en jajca odlagajoči parček koščičnega škratca. Družbo mu je delalo 30 ♂ in 10 tandemov travniškega škratca *Coenagrion puella*, 1 ♀ pasastega bleščavca, po 5 mladostnih ♂ in ♀ ter 2 ♂ sinjega presličarja, 2 ♂ modrega ploščca *Libellula depressa* ter presenetljivo še 1 eksuvij, 2 ♂ in 1 tandem črnega ploščca *Libellula fulva*. Osamljeno samico slednjega sem na istem potoku sicer najprej popisal že približno 600 metrov gorvodno in sicer na lokaliteti 500 m V od vasi Zgornje Grušovlje (GK 509272, 125570; alt. 273 m). Črni ploščec doslej iz tega konca Slovenije še ni bil znan in je nova vrsta za odonatno favno Savinjske doline (SLIKA 7). Za koščičnega škratca je lokaliteta jugovzhodno od Polzele še druga v Spodnji Savinjski dolini (SLIKA 10).

SLIKA 6. Črni ploščec *Libellula fulva*
(Foto: M. Bedjanič).

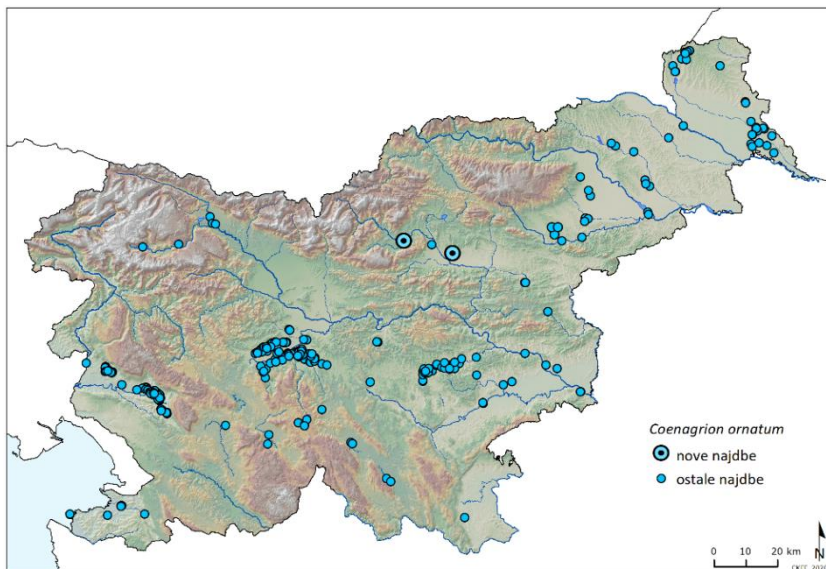

SLIKA 7. Razširjenost črnega ploščca *Libellula fulva* v Sloveniji, z označeno novo najdbo jugovzhodno od Polzele v Savinjski dolini. (Vir: Podatkovna zbirka CKFF in SOD, 31-X-2020).

SLIKI 8 in 9. Pogled na življenjsko okolje koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* – levo v potoku jugovzhodno od Polzele ter desno v potoku jugozahodno od Nazarij (13-VI-2020; Foto: M. Bedjanič).

Čudovit sončen dan sem izkoristil še za »skok« v okolico Nazarij, kjer sem imel v kontekstu koščičnega škratca že iz prejšnjih let »nagledano« potencialno zanimivo lokaliteto. Jugozahodno od Nazarij, na potoku na Trnovskem polju 450 J od Trnovca ob Savinji (GK 494559, 129138; alt. 367 m; SLIKA 9) me občutek ni razočaral in tako sem med 14.40 in 15.20 tukaj opazoval 5 ♂, 3 ♀ in 5 parčkov koščičnega škratca. Popisal sem še 20 ♂ in 5 parčkov sinjega presličarja, 5 ♂ ranega plamenca *Pyrrhosoma nymphula*, 30 ♂ in 20 ♀ modrega bleščavca, 5 ♂ bledega peščenca *Onychogomphus forcipatus* in 3 ♂ sredozemskega lesketnika *Somatochlora meridionalis*. Nazarje oz. Trnovsko polje sodi geografsko gledano v Zgornjo Savinjsko dolino in od tukaj koščični škratec doslej še ni bil znan (SLIKA 10).

SLIKA 10. Razširjenost koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* v Sloveniji, z označenima novima najdbama v Savinjski dolini – jugovzhodno od Polzele ter jugozahodno od Nazarij (Vir: Podatkovna zbirka CKFF in SOD, 31-X-2020).

Novi najdbi koščičnega škratca v Savinjski dolini sodita v kontekstu habitata med antropogeno predrugačena bivališča v kulturni krajini. To ni presenetljivo, saj velik delež najdb te ogrožene vrste v Sloveniji predstavljajo melioracijski jarki in kanali, v katerih pa so ekološke razmere podobne tistim v primarnih bivališčih – torej v dobro osončenih, počasi tekočih plitvih potokih in povirjih z zmerno do močno razvito vodno in obvodno vegetacijo (ŠALAMUN in sod., 2018). S pričujočim prispevkom je potrjena domneva iz BEDJANIČ (2019), da močna populacija koščičnega škratca pri Braslovčah v tem delu Slovenije gotovo ni osamljena.

Zelo verjetno – vsaj upam tako – bomo lahko o koščičnem škrtcu in črnem ploščcu s še kakšne lokalitete v Savinjski dolini poročali tudi v prihodnjih številkah našega biltena.

LITERATURA:

- BAHOR, M., 2017. *Favna kačjih pastirjev (Odonata) Mirnske doline in ovrednotenje naravovarstveno pomembnih območij*. Magistrsko delo, Magistrski študij – 2. stopnja, Študij ekologije in biodiverzitete, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani. Ljubljana. ix + 71 str.
- BEDJANIČ, M., 2019. Drobtinice in ocvirki: Koščični škratec *Coenagrion ornatum* prvič zabeležen tudi v Savinjski dolini. *Erjavacia* 34: 84-88.
- ŠALAMUN, A., 2019. Koščični škratec *Coenagrion ornatum* na Ljubljanskem barju in projekt PoLJUBA. *Erjavacia* 34: 52-57.
- ŠALAMUN, A. & M. GOVEDIČ, 2019. *Popis stanja koščičnega škratca (Coenagrion ornatum) na Ljubljanskem barju. Faza 1: Popis izhodiščnega stanja s predlogom ukrepov na izbranih območjih. Končno poročilo*. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 36 str. + digitalne priloge. [Naročnik: Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje, Notranje Gorice.]
- ŠALAMUN, A., D. VINKO, M. BAHOR & M. BEDJANIČ, 2018. Nova dognanja o razširjenosti koščičnega škratca *Coenagrion ornatum* (Odonata) v Sloveniji - New cognitions on distribution of Ornate Bluet *Coenagrion ornatum* (Odonata) in Slovenia. V: J. Podlesnik & V. Klokočovnik (ured.), *Knjiga povzetkov, Peti slovenski entomološki simpozij z mednarodno udeležbo, posvečen 80-letnici akademika prof. dr. Matije Gogala in 50-letnici smrti prof. dr. Štefana Michielija*, Maribor, 21. in 22. september 2018 – Book of Abstracts, Fifth Slovenian Entomological Symposium with International Attendance, dedicated to Academician Prof. Dr. Matija Gogala on the Occasion of his 80th Birthday and 50th Anniversary of the Death of Prof. Dr. Štefan Michieli, Maribor, 21st and 22nd September 2018, str. 30, Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, Maribor.
- VINKO, D., 2016. *Favna kačjih pastirjev (Odonata) Vipavske doline*. Diplomsko delo, univerzitetni študij, Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana. XI + 86 str. + pril. A–F.

(M. BEDJANIČ)

NOVA NAJDBA PRODNEGA PAŠKRATCA *ERYTHROMMA LINDENII* V SAVINJSKI DOLINI

Prodni paškratec *Erythromma lindenii* je dolgo veljal za razmeroma redko vrsto, ki je lokalno razširjena predvsem v južni polovici Slovenije. Še danes večina podatkov prihaja iz tega dela države, pogosteje ga srečujemo npr. ob rekah Krki in Kolpi (KOTARAC, 1997), v Posavju (BEDJANIČ, 2005; KOTARAC & ŠALAMUN, 2010), Vipavski dolini (VINKO, 2016) ter v Slovenski Istri (VINKO in sod., 2019).

V osrednji Sloveniji, in še posebej na Gorenjskem, je vrsta manj pogosta, čeprav so bili v zadnjih letih tudi od tukaj zbrani zanimivi novi podatki (npr. VINKO, 2017, 2019; VINKO & TRATNIK, 2018), nekaj pa jih mlajši avtorji, npr. tudi še za